

nem dictæ potestatis, quam Petro dedisse credendum est. Et per illum communicari aliis, quia ad pastorem potestatem pertinet, et ad eum, qui Vicarius Christi est, et dispensator honorum ejus; atque adeo ad potestatem ligandi et solvendi optime revocari potest.

CAPUT III.

UTRUM STATUS RELIGIOSUS PERPETUA TRADITIONE, ET SINE INTERRUPTIONE, SEMPER IN ECCLESIA DURAVERIT.

1. *Agitur de duratione status religiosi a tempore Christi Domini.* — Omissis hæreticis, de quibus satis in superioribus dictum est, ex Catholicis aliqui censent, statum religiosum non solum a tempore Christi et Apostolorum, sed etiam a tempore Eliæ et Elisei continua traditione usque ad Joannem Baptistam, et deinceps usque ad nos fuisse derivatum, de qua sententia dicam nonnulla infra, originem mendicantium religionum explicando. Nunc eam non improbo, quia falsam esse demonstrare non possum; sed neque eam approbo, sed tanquam incertam relinquo, non solum quia non satis mihi constat qualis fuerit ille status religiosus ante Christi adventum, nec quibus votis fuerit consecratus; sed etiam quia multo magis incerta mihi est continua traditio aut duratio illius status, quia nec de hoc fit mentio in Scriptura; nec in Josepho aliisque antiquis historiographis Judæorum quidquam invenio; nec etiam apparet quomodo temporibus captivitatum populi Israelitici ille status duraverit, aut quomodo post illas excitatus fuerit. Multoque minus verisimile est Joannem Baptistam illum specialem statum professum esse, nisi solum imitatione, quatenus in spiritu Eliæ solitariam et asperriam vitam professus est. Nec etiam ipse Joannes successorem reliquit in suo vitæ instituto, nisi solum quatenus exemplo suo alios potuit ad similem vivendi modum excitare. De illa ergo antiquiori continuatione religiosi status nihil in præsentibus tractamus, sed de illa, quæ fuit ab eo tempore quo Christus veram religionem instituit et condidit.

2. *Communis est Patrum sententia, quod hic status ex tunc perpetuo duraverit.* — Quod ergo hic status ex tunc perpetuo in Ecclesia duraverit, communis est Patrum consensus et traditio, ut constat ex Dionysio, de Ecclesiast. hierar., c. 6, ubi de monachorum institutione epistolam scribit ad Demophilum monachum.

Idem sumitur ex Hieronymo, de Vir. Illustr., in Philipp. et Marco, ubi tempore Marci Evangelistæ refert jam fuisse monasteria in Ægypto et Alexandria, quod etiam refert Eusebius, lib. 2 Histor., c. 16. Ex Tertulliano etiam antiquissimo intelligimus, etiam illis præcis temporibus fuisse sacras et religiosas virgines; de his præcipue agit lib. de Veland. Virgin., quem imitatus est Cyprian., lib. de Habitu Virgin., et in sequentibus plures referemus. Est etiam hæc veritas per se probabilis, supposito fundamento prius posito, quod ipsi Apostoli institutione et vocatione ipsius Christi fuerint veri religiosi effecti; sicut enim est naturæ appetitus generare sibi simile, ita etiam gratiæ, multoque altiori ac perfectiori modo; ergo cum Apostoli erant religiosi, alios etiam religiosos efficere sine dubio desiderabant. Unde etiam Paulus dicebat, 1 Cor. 7: *Volo autem omnes esse sicut meipsum.* Ergo sine dubio multos religiosos effecerunt, quia verbum eorum efficacissimum erat, et non est credibile solum in hoc negotio fuisse otiosum et vacuum rediisse. Confirmatur primo, quia ipsi Apostoli tales erant religiosi, ut ex proprio instituto essent vocati ad juvandos et perficiendos alios; ergo cum a Christo intellexissent hunc statum esse perfectissimum, ad illum sine dubio homines vocabant, et efficaciter trahebant. Denique ex Actis Apostolorum hoc facile intelligitur; nam ibi refertur exemplo Apostolorum fideles habuisse omnia tunc communia, et votum etiam paupertatis emitte solitos fuisse, ut ex c. 4 et 5 constat; in superioribus etiam ostensum est ab ipsis Apostolis incepisse votum virginitatis; ergo, etc.

3. *Variis modis explicatur hæc dimanatio status religiosi ab Apostolis.* — Prima opinio tenet Apostolorum tempore totam Ecclesiam fuisse quasi unam religionem, in qua omnes fideles statum veræ religionis profitebantur. — Hæc vero dimanatio status religiosi ab Apostolis variis modis potest explicari. Primo enim quidam existimant Apostolorum tempore totam Ecclesiam fuisse quasi unam religionem, in qua omnes fideles statum perfectionis ac vere religiosum profitebantur, et ita per aliqua tempora durasse; postea vero, refrigerante charitate, cœpisse introduci in Ecclesiam, ut singuli sua propria haberent, et ita vitam communem mandatorum introductam esse, semper tamen aliquos monasticos, seu religiosos vitam retinuisse; ita sumi potest ex Hieronymo, de Scriptor. Eccles., in Philo.,

ubi sic ait: *Ex quo apparet talem Christo credentium fuisse Ecclesiam, quales nunc monachi esse nituntur;* et infra: *Quales et Lucas refert, primum Hierosolymis fuisse credentes;* et in Marco ait: *Alexandriæ Christum annuntians constituit Ecclesiam tanta doctrina et vitæ continentia, ut omnes sectatores Christi ad exemplum sui cogeret;* et postea refert Philon., referentem tales fuisse Alexandriæ credentes, quales Lucas Hierosolymis fuisse narrat. Eodem fere modo loquitur Isidor., lib. 2 de Eccles. offic., c. 15, et Abbas Piammonius, apud Cassian., collat. 18, c. 5: *Cœnobitarum (inquit) disciplina a tempore Apostolicæ prædicationis sumpsit exordium; nam talis erat Hierosolymis omnis illa credentium multitudo, quæ in Actibus Apostolorum describitur;* et infra: *Talis erat tunc omnis Ecclesia, quales nunc per paucos in cœnobiis invenire difficile est.* Sic etiam Chrysostomus, hom. 11 in Acta, dicit monachos sic vivere, ut olim initio Ecclesiæ vivebant fideles omnes in Hierusalem. Idem habet Bernard., Apolog. ad Guliel. Abb., et sumi potest ex August., Psal. 132, ubi exponens illa verba: *Quam bonum et quam jucundum habitare fratres in unum,* ait primo habitasse in unum illos, qui in primitiva Ecclesia habebant omnia communia, et illos fuisse monachos imitatos. Similia ex Melchiarde Papa refert Burchard., lib. 3 Decret., c. 2, et in tom. 1 Conc., lib. de Quadruplici Synod. Apostol., in fin., significat in dicto loco Actor., congregatum esse Apostolorum concilium, quo statutum est ut omnia essent communia, etc.; et subditur, ex hoc decreto Apostolorum fundatam esse vitam et conversationem omnium religiosorum, vitam Beatorum in patria, ubi omnia sunt communia, imitantium. D. Thomas etiam 2. 2, quæst. 198, art. 7: *A discipulis Christi (ait) omnis religio sumpsit exordium, qui pretia prædiorum,* etc.

4. *Opinio posita expositione indiget.* — Verumtamen hæc aliqua expositione indigent. Et ut ab his ultimis verbis incipiam, non est putandum Apostolos fecisse aliquod decretum, quo fideles omnes obligarent ad renuntiantium omnibus rebus, et ut nihil proprium haberent, sed omnia communia. Nunquam enim hoc fuit universæ Ecclesiæ in præcepto, sed tantum in consilio, ut in superioribus ostensum est. Neque enim Actor. 4 refertur aliqua congregatio ad doctrinam vel gubernationem ordinata, sed ad orandum. Postea vero non per modum præcepti aut decreti, sed per modum historiæ refertur: *Multitudinis au-*

tem credentium erat cor unum, etc. Unde c. 5 dixit Petrus ad Ananiam: *Nonne manens tibi manebat, et renundatus in tua erat potestate?* significans nullo præcepto obligatum illum fuisse ad paupertatem, priusquam illam voverit, ut Sancti omnes exponunt. Deinde putandum non est fideles omnes, etiam Hierosolymis existentes, eo tempore de quo Lucas loquitur, vere ac proprie fuisse religiosos. Quod prius notavit Dried., lib. 64, de Dogmat., c. 5, p. 5; et Bellar., lib. 2 de Monach., c. 5, et indicavit etiam Cassian., lib. 2 de Inst. renun., c. 5, ubi de Alexandrina Ecclesia loquens, ait: *In primordiis fidei pauci quidem, sed probatissimi monachorum nomine censebantur, qui ab Evangelista Marco, qui primum Alexandrinæ Ecclesiæ præfuit, normam susceperunt vivendi.* Et subdit: *Non solum illa magna retinebat, quæ primitus Ecclesiam, vel credentium turbas in Actibus Apostolorum legimus celebrasse, verum etiam his nullo sublimiora cumulaverant.* Itaque cum vita religiosa videtur omnibus fidelibus, totique Ecclesiæ, quæ Apostolorum initio fuit Hierosolymis, tribui, non oportet intelligi de statu religioso quoad omnia illa, quæ de essentia hujus status sunt, et quæ nunc a monachis servantur. Nam clarum est non omnes fideles professos fuisse castitatem, aut matrimonio vel uxoris abstinentiam; de voto etiam speciali obedientiæ nulla est mentio nec verisimilitudo. Solum ergo quoad ea quæ in Actibus expresse narrantur, id intelligendum est, quia in eis cor unum et anima una, et habebant omnia communia, quæ dividebantur prout unicuique opus erat; quam vitam monachi imitati fuisse dicuntur, non quia illa tantum amplexi sunt, sed quia omnia illa ad perfectionem pertinentia sunt amplexi, addentes plura alia, quæ ad statum religiosum spectant, ut dixit Cassianus. Adde præterea fortasse non omnes fideles etiam illo tempore modum illum paupertatis amplexos fuisse, quod Bellarm. supra expresse docet, et insinuat Actor. 5 in verbis citatis: *Nonne manens tibi manebat,* etc.; et verosimiliter sequitur ex illo principio, quod Apostoli non proponebant illud paupertatis genus, ut necessarium ad salutem, sed exemplo suo illud ostendebant, et tanquam melius consulebant; ergo verisimile est non omnes omnino fideles illam viam amplexos fuisse. Neque obstat quod Lucas generaliter videtur asserere: *Multitudinis credentium erat cor unum, et anima una;* et infra: *Nullus eorum aliquid suum esse*

dicebat, etc.; et infra: *Quotquot habebant agros, etc.* Nam consuetum est in Scriptura cum de multitudine aliqua, vel congregatione loquitur, omnibus attribuere quod in pluribus invenitur; tunc autem propter fidei fervorem plures id faciebant, et ideo generaliter de omnibus dicitur.

5. *Resolutio vera: a principio prædicationis Apostolicæ, semper fuerunt qui Apostolos in statu religionis secuti sunt.* — Denique, sive ille modus paupertatis fuerit pro aliquo tempore communis omnibus, sive non, dicendum est a principio Apostolicæ prædicationis semper fuisse aliquos, qui Apostolos in statu religionis secuti et imitati sunt; quomodo autem id factum fuerit, non est adeo certum; quidam ergo existimant Apostolos primum secum congregasse religiosos clericos et sacerdotes, qui se totos Evangelicæ prædicationi consecrarent, et in hunc finem mundum omnino reliquerunt per castitatem et paupertatem perfectam ac voto firmatam, ac perfectam Christi sequelam, offerendo se ut animas suas ponerent pro ovibus Christi; postea vero, crescente paulatim Ecclesia, religiosum statum etiam ad laicos fuisse derivatum, et ita paulo post monachorum ordinem incepisse. Alii e contrario existimant monachorum vitam statim incepisse, vel quia multi Judæi in verum Deum antea credentes vitam solitariam ac perfectam profitebantur, qui, postea ad fidem per Apostolos conversi, in eodem statu permanentes, illum perfectius instituebant juxta Apostolicum ritum; vel quia ex fervore fidei et charitatis multi volebant non solum mandatorum, sed etiam consiliorum viam amplecti, quos Apostoli libenter ad religiosum vivendi modum admittebant, sine certa regula aut modo congregationis, sed prout unicuique Spiritus Sanctus inspirabat. Ego vero utrumque verum censeo, quanquam prior dicendi modus in hoc mihi verus videatur, quod Apostoli, ex primaria cura et intentione, sacerdotum religionem, id est, propriam, in qua ipsi erant, propagare et augere procuraverint, licet simul alios fideles ex communi ordine et gradu ad perfectionem, et statum ejus excitare, et admittere studerint.

6. *Status religiosus ab Apostolis in clericis ac sacerdotibus religiosus continuavit.* — Primo ergo continuatio status religiosi ab Apostolis in clericis ac sacerdotibus religiosis, ut a novissimo et gravissimo testimonio incipiamus, colligi potest ex quadam Bulla, seu sententia Pii IV, quam refert Navarr., comment. 4, de

Regular., n. 7 et 8, quæ lata est in favorem clericorum regularium in causa de jure præcedendi, quam cum monachis Benedictinis tractabant, et inter alia dicit Pontifex: *Comperito satis per eos (scilicet Cardinales) ex compluribus litteris Apostolicis, diversisque aliis documentis, rationibus et probationibus, quod ipsi canonici fuerunt, et sunt de illis clericis a S. Augustino, quin imo a Sanctis Apostolis institutis, eosdem canonicos tam suæ antiquæ institutionis hujusmodi, quam etiam dignitatis clericalis, qua eos, statim quod professionem regularem emittunt, insignitos esse oportet.* Et infra: *Unde nos, illorum relatione intellecta, eaque per nos diligenter examinata, quoniam eam in omnibus suis partibus veritati et juri consonam, etc.* Ecce ex Pontificis et Cardinalium testimonio, Apostolos religionem clericorum instituisse, vel potius congregasse, quod testimonium non sola relatione dicentium, sed magnis rationibus et probationibus, ac antiquioribus litteris Apostolicis dicitur fuisse fundatum. Et in eodem insinuasse clericos illos ab Apostolis institutos continua successione usque ad Augustinum, et ab Augustino usque ad Pium IV durasse, sicut a Pio IV usque ad nostram ætatem conservati sunt. Et huic etiam consonat, quod Posid., in Vit. Augustini, c. 5, ait, Augustinum presbyterum factum, servos Dei juxta Apostolorum regulam secum congregasse, quos ipsemet Augustinus nunc sacerdotes, nunc presbyteros, nunc vero clericos appellat, ut videri potest serm. 5 ad Fratres in Erem., et serm. 1 et 2 de Communi inst. cler., qui antea erant 52 et 53, ad Frat. in Erem., et nunc post illos habentur; referuntur etiam in Concilio Aquisgran., sub Ludov., c. 112 et 113. Præterea Alexander, in c. Præter, d. 32, monet clericos, ut in religione et in communi vivant: *Rogantes (inquit) monemus, ut ad Apostolicam, communem, scilicet, vitam, summopere pervenire studeant, quatenus perfectionem cum his consecuti, qui certissimo fructu dicantur, in cælesti patria mereantur ascribi.* In quibus verbis significat Apostolicum morem fuisse, ut clerici cum illis hujusmodi vitam agerent, non vero omnes clericos ad eam obligatos fuisse, sed eos tantum qui voluntarie profiterentur. Consonat responsio Gregorii ad Augustinum, Anglorum Episcopum: *Quia tua fraternitas monasticis regulis erudita seorsum vivere non debet a clericis suis in Ecclesia Anglorum, quæ nuper ad fidem perducta est, hanc debet instituere conversationem, quæ in initio nascentis Ecclesiæ fuit fra-*

tribus nostris, etc.; hæc in prima responsione; in secunda vero mentionem facit clericorum communiter in paupertate viventium; habetur in c. *Si quis vero*, d. 52, c. *Quia tua*, 12, quæst. 1. Idem colligitur ex Clemente I, Eugenio II, Leone IV, et Nicola I, quos refert Gratianus, 12, q. 1, cap. *Dilectissimis*, cap. *Necessaria*, cap. *Nulla*, et apertius cap. *Scimus*, ex Urbano Papa, in epist. decret., cap. 1, ubi ait Apostolorum morem maxime in clericis permansisse. Hæc autem non ita intelligenda sunt, ut credatur omnes clericos hunc modum vitæ fuisse secutos, sed eos qui perfectionem sequi volebant; nam Urbani supra clare exhortatur ad observandum votum paupertatis, quod faciebant voluntarie; nam si illud non fecissent, ad paupertatem servandam non tenerentur, ut ibidem ait; et ita etiam sensit Præpositus, in c. 1, d. 43; Guillelm. Dur., in Ration. divin. offic., lib. c. de Septem diebus Paschæ, ubi tamen ait majori ex parte clericos olim hoc institutum servasse. Illum vero fuisse verum religiosum ostendit Medin., lib. 2 de Contin. sacerdot., c. 8, potestque facile ex dictis colligi, quia ex dictis habetur paupertatis votum; castitatis vero in ipsa ordinatione profitebantur; sine obedientia autem in congregatione esse non poterant, et verosimile est eam Episcopo specialiter promississe.

7. Sic ergo valde verosimile fit nunquam a temporibus Apostolorum defuisse clericorum religionem, quamvis fortasse non semper fuerit ejusdem instituti, aut modi particularis, quantum ad peculiarem finem intentum et proprium vivendi modum. Nam de Apostolis sine dubio credendum est congregasse secum religiosos viros, qui eundem proprium finem intenderent, quem ipsi Christum sequentes amplexi fuerunt, scilicet, prædicationem Evangelii, et animarum conversionem, et ad hoc consecrarent animas suas, et propter hunc finem omnia relinquerent; tales fuerunt Paulus et Barnabas de quibus, Actor. 15, alii Apostoli dixerunt: *Cum charissimis meis Paulo et Barnaba, hominibus, qui tradiderunt animas suas pro nomine Domini nostri Jesu Christi.* Et ejusdem ordinis existimo fuisse alios peculiare Apostolorum socios, ut Titum appellat Paulus, 2 Cor. 8, et primarios viros in fratribus, ut appellantur Actor. 15, quales verosimile est fuisse divinum illum Ierotheum, Dionysium Areopagitam, et de Luca et Marco id certius est. Postea vero, cum cœpisset fides propagari, et Episcopi suas sedes firmas et proprias habere, cessassetque jam, vel in mul-

tis locis nunquam fuerit introducta vita illa communis, in qua omnes fideles nihil proprium habentes vivebant. Episcopi, ab Apostolis in vita religiosa instructi et educati, cœperunt presbyteros et clericos secum congregare, qui in divinis ministeriis et laudibus præcipue occuparentur, et cum eis vitam religiosam agerent¹. Ad quam videtur alludere Ignatius, epist. ad Smirneses, ubi ait: *Omnes Episcopum sequimini ut Christum Patrem, et Presbyterorum collegium ut Apostolos.* Consonat sententia Gregorii supra citati.

8. *Prædictus ordo clericorum renovatus est ab Augustino, non inceptus.* — De prioritate et antiquitate ac duratione religionis clericorum regularium. — Ex qua intelligere licet prædictum morem non ab Augustino incepisse, sed ab ipso cum jam remitti inciperet, instauratum et renovatum fuisse, et ita usque ad Gregorii tempora durasse; imo Gelasium Papam, qui paulo post Augustini tempora floruit, et Africanus fuit, et discipulus ejus fuisse creditur, in Ecclesia Lateranensi similem canonicorum religionem congregasse, quæ usque ad Bonifacii VIII tempora duravit, teste Onuphrio, et refert etiam Paulus Morisia, de Origine religionum, cap. 37; imo ex sententia Pii IV, supra relata, constat usque ad nostra tempora durasse. In cæteris etiam provinciis hæc consuetudo duravit, et in Hispania per Isidorum reformata creditur, ejus reformationis magna vestigia usque hodie extant in Ecclesia Cæsaraugustana, Pampilonensi, et Tarraconensi. Postea vero hic modus vivendi Episcoporum et canonicorum cathedralium Ecclesiarum mutatus est, et similia monasteria religiosorum clericorum sunt instituta, qui nomen canonicorum refinuerunt, quia vel canonicis successerunt, vel quia regularem vitam servabant; *canon* enim regulam significat. Atque horum vestigia habemus in Hispania, Legioni, et ante paucos annos in Parrhasis, et aliis locis; et Conimbricæ extat illustre, et celebre, et antiquissimum monasterium, quod Sanctæ Crucis appellatur, in quo hoc institutum summa cum laude et religione servatur. Quanquam de horum canonicorum regularium, qui nunc sunt, origine, variorum sint opiniones, quas examinare non est nostri instituti.

9. *Monachi ex sua institutione non sunt cle-*

¹ Vide Concil. Aurel., c. 9; Mogunt., c. 9; Turon. II, c. 23; Aquisgr., c. 35 et 125; Carthag. IV, c. 112 et 113.

rici, sed laici. — Status monachorum ab Apostolorum tempore incepit, et nunquam intermissus fuit. — Venio ad alium ordinem religiosorum, qui monachi dicti sunt; hos enim ex institutione sua non fuisse clericos, sed laicos, constat ex Dionys., c. 6, de Eccles. hierarch., et in sequentibus latius ostendetur. Imo hinc sumi potest ratio hujus institutionis. Cum enim a principio nascentis Ecclesiae, vel omnes vel plures fideles viam perfectionis sequi inceperent, postea vero, crescente multitudine fidelium, non posset moraliter illa vitae communitas et paupertas in tota Ecclesia generaliter observari, coeperunt aliqui a communi fidelium vita segregari, et religiosam profiteri. Unde etiam intelligimus hunc vitae modum et statum tempore Apostolorum etiam incepisse, nunquamque in Ecclesia intermissum fuisse. Nam hujusmodi fuisse Alexandriae monasteria illa sub Marco instituta, quorum Philo meminit, ex Hieronymo, Eusebio et Cassiano, locis supra citatis, satis constat. Dionysium etiam, Apostolorum discipulum, de his facere sermonem in d. cap. 6 Eccles. hierarch., manifestum est, cum hos monachos ponat in ordine initiandorum. Chrys. etiam, lib. 3 contra Vitup. vit. monast.: *Apostoli* (inquit) *hujus vitae documenta dederunt*. Latius id habet Basil., in Constit. monast., c. 19 et 23. Hanc etiam traditionem egregie deducit Abbas Piamon., apud Cassian., collat. 18, c. 5: *Cœnobarum* (inquit) *disciplina a tempore prædicationis Apostolicæ sumpsit exordium*, etc.; et infra: *Hi autem, quibus adhuc Apostolicus inerat fervor, ea, quæ ab Apostolis ob universum corpus Ecclesiae generaliter meminerant instituta, peculiariter ac separatim exercere coeperunt*. Bernard., in Apolog. ad Guilliel. Abbat, de monastico ordine loquitur, cum ait Apostolos sui ordinis institutores et inchoatores fuisse; et Concilium Meldense, c. 9, *sacrum* (inquit) *monasticum ordinem a Deo inspiratum, et ab Apostolis fundatum, a sanctissimis et nominatissimis Patribus ex-cultum*, etc.

10. Verum est hos Patres non accurate distinguere monasticum ordinem et clericalem, sed religiosum statum in genere ea voce appellare: nihilominus vero satis docent monasticum institutum, quod laicis etiam commune est, ab Apostolis ipsis duxisse originem. Denique Hieronymus et alii Patres supra citati idem sentiunt, præsertim Augustinus, in illo Ps. 132, tractans illa verba: *Quam bonum, et quam jucundum habitare fratres in unum*, ait hanc

vocem primum audisse primos fideles, qui congregati in unum, Spiritus Sancti adventum expectarunt, et alii fideles, quorum erat cor unum, et anima una, non tantum illi soli: *Non enim, ait, usque ad illos tantum ipsa dilectio et unitas fratrum, venit enim et ad posteros ipsa charitatis exultatio, et votum Deo*; et infra: *Ex voce hujus Psalmi appellati sunt et monachi, neque vobis de ista voce insultent Catholici*.

11. *Nunquam defuerunt in Ecclesia monachi*. — Præterea si illorum temporum historiae consulantur, facile intelligetur hanc constitutionem nunquam omnino in Ecclesia cecidisse aut defuisse, sed continuata traditione ad nos manasse, nam per omnes fere ætates leguntur sancti monachi, et patres monachorum. Nam de primo seculo habemus jam institutionem Apostolorum, Marci institutionem et amplificationem, quam verosimile non est pro illo eodem seculo statim excoisisse. In secundo seculo¹, anno scilicet 163, Helenus Alexandriae insigne ac copiosum monasterium erexit, cui successit Nicodorus, et huic Eugenius, qui persecutione Gallieni sub Cornelio Pontifice passus est, circa annum Domini 255. Et ita habemus etiam in tertio seculo successionem monachorum. In quo etiam tertio seculo scripsit Hippolytus orationem de mundi consummatione, in qua inter alia ait: *Pastores fient quasi lupi, monachi expelet quæ sunt mundi*. Atque in eodem seculo cepit florere Antonius, qui non instituit, sed invenit jam multa monasteria, quæ postea perfecit. De illo etiam refert Athanasius, cum obiret, apud senem quemdam moratum, ab eoque susceptum, dum singulorum fratrum apud instar gratias hauriebat, et ab eis universis puro diligebatur affectu, etc. Jam vero de quarto seculo et deinceps res adeo nota est, ut neque hæretici illam negare audeant, quamvis obscurare cupiant, ut sequenti capite videbimus. Itaque prope illa tempora innumerati fuerunt in Oriente monachorum Patres; Amon enim in Nitria magnam copiam monachorum congregavit, quem postea Athanasius vidit euntem in cœlum, ut Athanasius refert in vita Antonii; ipse vero Antonius in Alexandria plures etiam sub se monachos instituit. Euty-chianus in Pi..., Palæmon in Thebaide, Hilarion, Athenagoras, Chariton, et alii innumerati. Quibus postea successit Basilius, qui monasticum institutum ad meliorem formam

¹ Vide Surium.

reduxit. In Occidente vero Martinus monasterium octoginta monachorum ædificavit, cum quibus sanctissime vixit. Augustinus regulam monachorum instituit et scripsit; postea Benedictus aliam instituit regulam et religionem monasticam, quæ usque ad nostra tempora illustrissima in Ecclesia fuit, posteaque aliæ successerunt. Constat ergo statum hunc cum Ecclesia cœpisse, perpetuoque perseverasse.

12. *Moniales sub monachis comprehenduntur*. — *Illarum status ab Apostolorum tempore incepit*. — Denique sub monachis comprehendere possumus moniales, quæ idem genus contemplativæ ac cœnobaricæ vitæ profitentur, quarum institutum antiquissimum etiam ac perpetuum in Ecclesia fuisse, facile ex his intelligi potest, quibus supra ostendimus virgines sacras ac velatas a temporibus Apostolorum in Ecclesia fuisse; nam Matthæus Iphigeniam, Paulus Teclam, et Petrus Petronillam virgines consecrarunt. De Marta etiam legimus Massiliæ collegium virginum congregasse, cum quibus usque ad mortem sanctissime vixit. Theophila, prope annum 300, Nicomediæ multa virginum regebat monasteria¹, eodemque fere tempore in Hispania floruisse sanctimonialium virginum statum ex Elibertino Concil., c. 13 et 27, colligimus. Testimonia denique antiquorum Patrum, tam de sacris virginibus quam de monachis frequentissima sunt, ex quibus multa in superioribus adduximus, et afferemus in sequenti capite. Omnes tamen de hoc statu loquuntur ut de re antiqua, etiamsi ipsi antiquissimi sint, et prope Apostolorum tempora. Ita ergo satis constat religiosum statum a Christo Domino institutum et creatum fuisse, et per Apostolos propagatum, atque ita per Patrum traditionem, nunquamque intermissam successionem ad nos usque pervenisse.

CAPUT IV.

UTRUM RELIGIOSUS STATUS IN ECCLESIE EXORDIO EJUSDEM RATIONIS FUERIT CUM ILLO QUI NUNC EST.

1. *Status religiosus dupliciter considerari potest*. — Religiosus status considerari potest, vel secundum se, vel prout applicatus ad talem regulam, vel institutum, cum his vel illis circumstantiis; illud prius vocare possumus

¹ Vide Surium.

substantiam hujus status; totum hoc posterius etiamsi videatur comprehendere varias differentias religionum, quæ veluti specie diversæ reputantur, accidentale est respectu status religiosi. De his ergo quæ accidentaria sunt, si in particulari sumantur, nulla est quæstio, quia manifestum est pro temporum varietate esse mutata, et non omnes religionis modos esse æque antiquos; cum enim illi ab hominibus inventi sint, mutationem accipiunt, et ob hanc præcipue causam, ut supra dicebamus, Ecclesiae approbatio in religionibus constituendis necessaria est, quia in eis non nuda substantia religiosi status sumitur, sed cum variis circumstantiis et accidentibus, de quorum convenientia vel probitate oportet per publicam approbationem constare. Igitur de duobus potest moveri quæstio: unum est circa substantiam religiosi status; aliud est circa cæremonias vel circumstantias generatim sumptas, ut sunt singularis habitus, distinctus ab habitu aliorum fidelium, diversitas in victu, separatio in habitatione, modus proprius conversationis, hæc vel illa exercitia, et similia. In utroque autem est controversia cum hæreticis hujus temporis, qui non solum negant monachos aut religiosos fuisse in Ecclesia primitiva, verum etiam aiunt eos, qui olim fuerunt, saltem a temporibus Antonii, Basilii, etc., nihil habuisse commune cum his religiosi et monachis, qui nunc sunt; ita refert Bellarm., lib. 2 de Monach., c. 5, ex Philippo Melanct., in Apolog. pro Confess. August., a. 7, et Calvin., l. 4 Instit., c. 13, § 10. Contra hos ergo duo a nobis ostendenda sunt, scilicet, substantiam, et generales monachorum ritus in antiquissimis monachis fuisse.

2. *Prima conclusio: status religiosus, quoad substantiam et essentiam, ejusdem rationis fuit semper in Ecclesia*. — Dico ergo primo statum religiosum quoad substantiam et essentiam ejusdem rationis fuisse semper in Ecclesia. Hæc assertio certa est apud omnes Catholicos. Et probatur primo ratione generali, quæ ex dictis concluditur. Nam religiosus status quoad suam substantiam et essentiam ex jure divino ducit originem, nam ab ipsomet Christo institutus est; sed illa quæ sunt juris divini immutabilia sunt, et eadem apud omnes; ergo. Secundo confirmatur ac declaratur; nam si status religiosus, qui nunc est, quique antea fuit, est substantialiter diversus, vel uterque est a Christo institutus, vel alter tantum: primum dici non potest, quia ex divina Scriptura non habemus a Christo Domi-